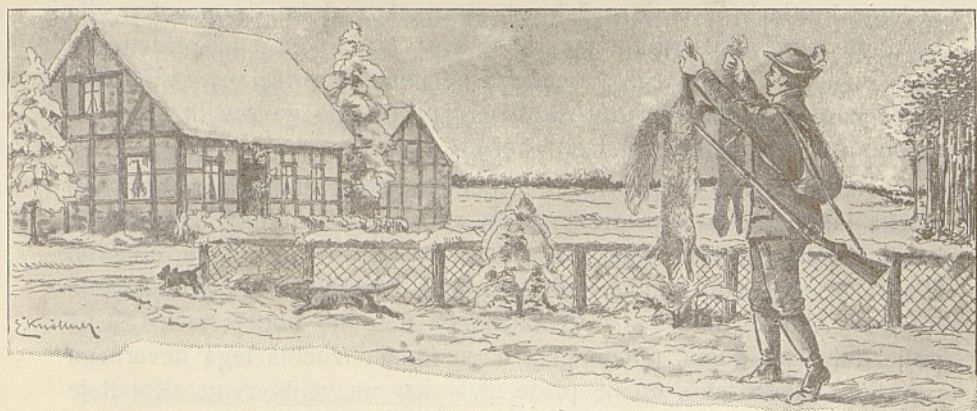

NOVEMBER

Naši nasprotniki.

Spisal „član proste združitve v varstvo lova“.

Mnogo imamo lovci sovražnikov, posebno med kmeti posestniki, ki so obstoju lova najbolj nevarni. Zatorej vprašajmo se, zakaj so nam kmetovalci taki nasprotniki? Nekoliko vsled tega, ker dela divjačina škodo pri različnih poljskih pridelkih; še več smo pa zakrivili s svojim nelovskim obnašanjem lovci sami.

Glede škode, storjene po divjačini, pride pri nas na Kranjskem v poštev le zajec in še ta ne veliko, iz enostavnega vzroka, ker se ne nahaja nikjer v večji množini. Ako pa obje ta hudo preganjani revež nekaj korenja ali repe, pa to vendar še ni velika škoda. Ako je škoda večja, jo mora pa najemnik lova itak poplačati. Ni pa vredno, omenjati škodo, katero povzroče srne, petelini in druga divjačina po naših bujnih mešanih gozdih. Zatorej mislim, da se glede škode, storjene po divjačini, posebno pri nas na Kranjskem kmetovalci ne morejo pritoževati; pritožujejo se pa lahko zaradi našega nepravilnega postopanja proti njim.

Začnimo s suhimi dejstvi. Komaj se otvori lov na jerebice, že pridrdra lovec s težkim frmačem v lovišče, ne oziraje se na to, da so jerebice šele napol godne, polja pa polna žita. Iskati začne vse vprek; stopa po cvetoči ajdi in do pasu gazi skoraj že zrelo proso. Kmalu se pa prikaže za njim kmetič ter opozori lovca, naj se izgubi z nje-

gove njive. Lovec pa, ne da bi se sramoval svojega početja, se prične še ošabno trkati na prsi in prepirati s kmetom. Prosim, ali je tako vedenje lovsko? Sicer je naš kmet skozinskoz dober in ponižen, da bi si pa mirno dal teptati takorekoč svoj kruh, katerega prideluje v potu svojega obraza, tega pa vendar ne moremo pričakovati. Že sam frmač naredi v žitu občutno škodo in ne smemo ga pustiti vanj, pa naj bodo v žitu jerebice ali kar hoče.

Navedem naj drug primer nespametnega ravnanja. Lovec ustrelil mačka takorekoč kmetu pred nosom ali pa pusti ubitega kratkomalo ležati, da si ga lahko ogleda vsa vas. Da dela maček lovu občutno škodo, je resnica; vendar moramo biti previdni ob pokončavanju mačkov. Ako že dobro poznaš mačka, ki ti redno hodi v hosto ali na polje daleč od doma, potem glej, da se kmalu iznebiš tega nevarnega roparja — toda tako, da ne pride stvar kar na veliki zvon. Kaj ti je treba, da si radi enega mačka nakoplješ sovražnikov, ki ti utegnejo pri lovu mnogo škodovati in hujskati še druge.

Navedem naj še en primer. Revna ženica je prosila lovca najemnika, da ji povrne nekaj škode, narejene po zajcih na žitu, ki ga je ona vsejala z velikim trdom v strmeh robu. Lovec pa jo je spodil osorno, češ: „Baba, kaj lažeš, jaz ne dam nič, to ni res“ itd. Ženica je tarnala še nekaj časa ter se naposled vdala v svojo usodo, videč, da ne dobi nič. Najemnik lova si je pa mel roke in pripovedoval v družbi, da ne plača prostovoljno nobene škode, ker drugače bi imel zaradi odškodnine kmalu vse posestnike občine na glavi. Toda gotovo bi bil storil lovec bolje, ako bi bil stisnil ubogi ženici par kronic v roko, kakor pa, da jo je spodil.

Tako bi lahko naštel še mnogo primerov, ki se ponavljajo leto za letom in spravljajo lov in lovce ob ugled. Sicer je vse to na prvi pogled malenkostno; ako pa pomislimo, da so naši kmetje zelo občutljivi in si ne dajo niti najmanj kratiti svoje pravice, zadostuje vsak tak primer, da se med narodom širi nevolja zoper lov, politika pa izrablja vse to lepo v svoje namene. Konec vsemu temu bi bile nove, lovu skrajno pogubonosne lovske postave, ali pa, kar bi bilo še hujše, lov v kmetskih rokah. Še tisti dan bi bil odločen lovu žalosten konec.

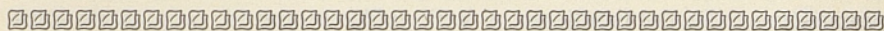
Pomanjkljivo je tudi to, da posestniki zemljišč nimajo nikake direktne koristi od lova; mnogi niti ne vedo, da se najemnina za lov odpiše od davkov dotične občine.

V vsaki občini so tudi nekateri posestniki, ki imajo veselje do lova. S temi je treba biti v najboljšem prijateljstvu, vabiti jih na vse večje prireditve lovske; zakaj oni utegnejo lovu mnogo škodovati,

posebno še, ker so navadno le boljši kmetje in imajo mnogo ugleda med svojimi soobčani.

Ako hočemo, da si ohranimo lov in da v nekaljenem miru uživamo veselje lova, moramo imeti moderen lovski zakon in — živeti v prijateljstvu s kmeti posestniki. S kmeti moramo biti vedno vljudni, kolikor mogoče prijazni, zlasti pa respektirajmo njih pravice.

Sčasoma bi se dalo marsikaj doseči. Kakor hitro imamo kmete posestnike ob svoji strani, kakor hitro jih uverimo, da imajo od lova le koristi, potem se nam ni treba bati ničesar od nobene politične stranke. Drugače pa bo med narodom rasla nevolja do lova vedno bolj in bolj in lepega dne utegne biti konec našega dobrega starega lova. Obvaruj nas kaj takega sv. Hubert!

Jerebica.

Črtice iz nje življenja. Makso Pirnat.

Krasen zimski dan je sijal nad Kranjem in njegovo okolico. Slikar si ne bi mogel poželeti lepšega. Z okna svojega stanovanja tam zunaj mesta sem z vso dušo užival čar te nenavadne zimske lepote. In nehote so mi prišle v spomin začetne kitice pesmi, v kateri opisuje naš Gregorčič, ta veliki obožavatelj in nedosežni slavitelj božje prirode, „Zimski dan“:

Sneženi prt zemljo odeva,
 krasna pod njim sta gozd in plan;
 z neba jasneje solnce seva,
 kot je sijalo letni dan.

Kar ti oko najdalje plava,
vse jasno, krasno, vse svetlo!
Krog bela steza se planjava,
nad njo se modro pne nebo.

Kar ugledam na polju na Majerjevi njivi tropo drobnih poljskih putk, ki so hitro stopicale z nežnimi nožicami po trdo zamrzlem snegu in se bližale naši hiši. Bile so jerebice, plahe živalce, ki se najraje mude tam daleč proč od človeških selišč; sedaj pa jih je lakota prignala semkaj v obližje hiš, da morda dobe tukaj za lačni želodček kak založaj, katerega so zastonj iskale tam zunaj; zakaj preslabotni so njih kljunčki, da bi prodrli za ped debeli sren, oledenelo snežno skorjo. Zasmilile so se mi drobne živalce in nič mi ni bilo do tistega perišča zrn, katera so izmahnile na dvorišču naši perutnini.

Od tega dne so se jerebice primilile mojemu srcu. Začel sem se zanimati zanje in opazovati njih življenje in trpljenje. In za tako opazovanje se mi je nudilo obilo prilike tam na polju za Kranjem proti Rupī pa proti Prevali in Straheči dolini. Saj je to prijazno polje, obrobjeno z grmovji in gozdiči, dobrodošlo in priljubljeno stanova-lišče jerebicam.

V srce mi je segel v zgodnji pomladi vaš preprosti rezki glas, ko se je zbudila v vaših srcih ljubezen in so zaljubljeni vaši pari vabili v svate. Kako rad sem postal tedaj na stezi med njivami in poslušal ta enolični pa tako globoko čutni glas. Videl sem skrbne starše, kako zvesto so vabili in čuvali mladi rod; s smrtno nevarnostjo pa tudi z nenavadno zvijačnostjo so šli zanj v boj proti sovražniku. Smilile so se mi nežne putke, ko je prišel Veliki Šmaren, pa so začele po našem polju neusmiljeno pokati puške in moriti preplašene jerebice. Le malo jih je uteklo smrti, komaj toliko, da ne bi izumrl njih rod.

Po srečnem naključju sem se seznanil z izvrstnim lovцем, ki ni le slepo moril divjačine, ampak kateremu je bil lov lepa zabava in ki je imel mnogo zmisla in čuta za prirodno lepoto in z bistrim očesom in gorkim srcem zasledoval in opazoval življenje živalstva. Ž njim sva se mnogokrat razgovarjala o prirodi in o lovu in o divjačini. O jerebicah mi je povedal toliko zanimivega in lepega, da sem jih sedaj videl od popolnoma nove strani. Celo nekaj mičnih črtic mi je napisal in sestavil o njihovem življenju.

In tako so se mi po lastnem opazovanju in zanimanju, zlasti pa po pripovedovanju in zapiskih prijatelja Boleslava — bodi mu srčna, prav srčna hvala zato — nabrale tele črtice o ljubkih putkah, ki oživljajo naša polja, o — jerebicah.

1. Snubitev.

Izpodkopana je moč in sila zime, vendar še ne popolnoma strta. Po polju za hišo, kjer stanujem tam zunaj Kranja, leži še debela plast snega; res, da ima februarско solnce že precej gorkote in vsak dan staja nekaj snežne odeje, pa ta odeja zmrzne v nočnem mrazu in jutranji burji iznova in zlati solnčni žarki imajo precej posla, preden prodro ledeno skorjo in pridejo snegu samemu do živega. Storžič, Kočna, Grintavec, ti seveda še globoko tiče v visokih snežnih zametih, ki so na vrhu oledeneli; in kadar posije zvečer na to ledovje solnce, nastajajo čudovite barvne izpremembe, kakor bi se utrinjali in lesketali sami kristalnočisti brilantje; mi pravimo: planine žare. To žarenje ima v sebi toliko krasote, da se ne da popisati, ampak le gledati.

Lepo, čisto, jasno, februarско popoldne me izvabi na izprehod proti Rupī. Pota pod snegom, hrastje v Straheči dolini goli, vrhovi tihi. Sama znamenja zime. Pa tudi ne! Po kolesnicah curlja snežnica; pod toplimi, blagodejnimi žarki deviškega solnca se tanjša in manjša sneg na polju; tuintam čuješ svatovski glas ptiča-ženina, od Straheče doline prihaja tako blažilen, opojen dih. Mladoletni dih! Že se napoveduje vesela vigred, čeprav so večeri še tako strupeno hladni, čeprav izkuša ostra burja zabraniti pomladi vhod v deželo. Pomladanska sila se pojavlja v človeku, kipi iz zemlje, se budi v živalstvu. Tudi v mladih srcih jerebic, teh ljubeznivih, lepo pisanih poljskih putk že dalje časa polje žar prve, čiste ljubezni, najkrasnejšega daru matere prirode.

Naša jata ima svoje domovje konec Kernove njive prav blizu Straheče doline. Veselje je gledati te nežne ptiče. Glava jim je rjasto rumena, vrat in prsi so pepelaste, posejane s črnimi pičicami; sivi hrbet je po dolgem belo počrkan, poprek rjasto pasast in s črnimi valovitimi prožicami gosto prečrtan; sivkaste kreljuti so rjasto in belo prepasane; tudi prisekani rjasti rep in trtica je z rdečkastimi pasovi ozaljšana. Lepo ji pristoji kostanjeva lisa, ki se ji krivi na sivem trebuhu v podobi podkve. Oko je obrobljeno z rdečo golo mrežo; kljun je plavkast, noge pa sivkaste. Okrog 25 centimetrov dolga ptica tehta po priliki pol kile. Samica je malo manjša ter ima na trebuhu manjšo in bledejšo podkev.

Taki so člani naše jate. Dozdaj je vladal v njej še vedno lep red, vsaj navidezno. Dan za dnem so vsi voljno in radi ubogali očeta. Vendar je opazilo bistro oko skrbne mamice, da v družini ni več vse tako, kakor bi moralo biti. Pridne so, dobro odgojene, mirne in zvesto se drže materinega krila. Ali sinčki — petelinčki! Čisto izpremenili so se. Pisano se gledajo med sabo, vsak hoče biti močnejši in lepši od drugega. Le poglej ga, tegale mladega gizdalina! S kljunčkom si uravnava peresca v peruti; in s smelo upognjenim vratcem ogleduje kostanjevo podkev na svojih mladih prsih; pa če pride bratec mimo njega, ga poredno kavsne, če ga le more.

„Sam vrabec vedi, kaj jim je,“ je premišljevala starka. »Prepir in nesloga doslej nista bila pri nas doma. Toda sedaj?“

Staremu se ni upala ničesar reči. Sicer je bil pa tudi on nekako drugačen kakor ponavadi; malobeseden je postal in celo za družino se ni brigal toliko, kolikor poprej. Naposled pa je le opozorila starega na čudno izpremembo, katero opaža v družini. On jo je mirno poslušal, gledal ji v oči nekoliko od strani; pa če bi ga bil kdo vprašal, o čem da je pravzaprav pripovedovala, stavim, kar hočeš, da, ne bi bil vedel natanko odgovoriti. Gledal je in gledal svojo ženko

pa tako lepo, da ji je silila kar kri v glavo. Ni vedela, kaj se godi tudi ž njo samo.

„Ne delaj si skrbi, draga moja! Le pusti mladino! Danes ali jutri odide drug za drugim. Saj vidiš, da so vsi odrasli, petelinčki in piške. Naj le gredo po željah svojega srca! Dobro, da jim ne bo treba šteti dote!“

Potuhnjene! Tako trdo je govoril, bržkone zaraditega, da ne bi opazila družina pri očetu kaj nenavadnega. Ali če bi pogledali v njegovo srce! Kar trepetalo je od očetovske sreče in roditeljskega hrepenenja, da se mu vsi zdravi pomože in poženijo.

In očitati si nima ničesar. Res dobro jih je vzgojil. Lahko je nanje ponosen. Celo Kokše, ki je bilo izpočetka nekam slabotno in mršavo, je sedaj vzraslo v čvrstega, čokastega in moškega petelinčka!

Mamka se je zamislila. Kakšna čuvstva ji pač polnijo drobno srce? Plaho se je ozrla po družini in prvič v svojem življenju je gledala za njimi, ko so se razkropili po hrastovem grmičevju, ne da bi sploh čutila potrebo, da bi šla za njimi. Prvič jih je gledala tako nekako tuje; zavedala se je tega, pa se tolažila, da se zvečer itak vsi vrnejo v njeno zavetje.

Iskala je miru pa ga ni bilo v njenem srcu. Bil se je v drobnih prsih boj med materino ljubeznijo in med nekim novim, pa vendar ne povsem neznanim čuvstvom.

Bilo je to kot posebna slast srečnih spominov, slast, ki zaziblje dušo v najsrečnejše sanje. Zamislila se je, pozabila je celo vesele in razposajene dece svoje in povesila v sanjah oči.

Na lahko se je je dotaknil stari, jo nežno pobožal. Zdramila se je.

„Srcece moje! zakaj si tako zatopljena v tiho premišljevanje? Tako otožna se mi zdiš.“ Tako izpregovori stari in ljubko pogleda v njeno tiho, sanjavo oko. Nasloni se bliže k njej in sedaj šele ona zapazi njegove krasne, živordeče obrvi, njegov junaški ponos. V njegovem očesu je žarelo na tisoče rubinov, pravtako, kakor takrat pod Grenkevim kozelcem.

In v tem trenutku je bil odločen boj v njenem srcu. Novo čuvstvo, tako sladko, tako neizrečeno blaženo, je zavladalo v njenih prsih. Dosedaj ji je bila družina vse, sedaj pa je zavzel prestol njenih misli, želja in čuvstev — on.

Bila je zopet samo in edino njegova. —

Isti večer pa se je po našem polju proti Rupl razlegal nenavadno rezek, kratek klic „girrhek“, kateremu je odgovarjal nežen glasek „girret“, glasek poln vdane ljubezni in iskrenega hrepenenja. Potem

pa sta živahno zafrfotala dva para sivkastih jerebičjih peruti, ki sta nosili dvojce ljubečih, dvojce srečnih src.

Čez dalje časa si slišal, kako so prvemu paru sledili drugi. Pri Majerjevem kozelcu so prenočili zaljubljeni pari. Le Kokšeta ni bilo med njimi!

Tihe zvezde so mirno gledale novo srečo, nove upe, novo hrepenenje; od naših gora pa je pihljaj mrzel dih in poljubljaj grobove kranjskega pokopališča.

Nad Krvavcem je mogočno vzplavala zardela luna; pri Kokri se je oglasila sova enkrat, dvakrat. Pa je zopet zavladovala veličastna tišina, katere ni prav nič motilo skrivnostno žuborenje Kokre doli v globoki strugi, niti lajež psa, ki ga je zbudil fant-vasovalec.

*

Tam nad Grebenom v Kamniškem gorovju se že razpenja zlata jutranja zarja, izpočetka blede, pa vedno bolj žareča. In naposled se dvigne solnce izza razoranega čerovja; že se zasveti v prvih jutranjih žarkih bela streha zvonika na Primskovem in rdeča streha zvonika na Rupi. In kmalu zapojeta v obeh stolpih zvona in pozdravljata mlado februarsko jutro.

Tu pa se odigrava tam poleg pokopališča na Sodarjevem travniku ljut, krvav boj ob znani lipi na malem gričku.

Naš Kokše si je privedel zalo nevesto prav tam z zadnjega konca Kranjskega polja. Pravil in trdil je, da ni tako lepe putke v treh farah okoli. Pa glej ga šmenta! Tole pišče, tale lanjski prevzetnež, pritepenec izpod bitenjskih vedno polnih kozelcev, pitan vso zimo s skrbno roko znanega lovca Ivana, tale nadutež, ki je tako zalit z mastjo, da komaj teka, ta grdoba se je priklatil semkaj in hoče nasiloma prevzeti ljubico našemu Kokšetetu. Pa le počasi, ošabnež! Kokše si je izvojeval svojo nevesto v krvavem svojem potu in v strahovitem boju z onimi trdokljunimi petelinimi od Vodnega boršta. Motiš se, če upaš, da dobiš v kremplje zalo putko! Ona je in ostane Kokšetova.

„Ali se mi pobereš?“ In že se je Kokše zakadil v Pišče, ki pa le ni bil tako len in neokreten, kakor bi bil kdo mislil.

S krvjo so podplute njiju oči, napol odprta sta jima kljunčka, krvavordeči so izrastki nad očmi, ko se srdito naskakujeta z nalahno dvignjenimi perutmi. Marsikateri hud udarec s kljunom, marsikatero bridko prasko s krempljem odnese ta in oni.

Končno se je posrečilo gibčnemu Kokšetetu, da je zgrabil tekmeča za vrat, krvava rosa se je pokazala na lepem perju Piščetovem in na koncu bridkega kljuna Kokšetovega. Pišče je zavpil, dobil je še nekoliko ostrih prask in krepih udarcev s koščeno ramo po glavi, pa

se je moral umakniti prav tja do čebelnjaka za Sodarjevim zidom pri Kovaču in jo odkuril v sramotnem begu v dolino.

Zmagonosno je zatrepetal rezki „Čirrii, čirri“ po svežem jutranjem zraku in urnih korakov je skočil Kokše k svoji zali putki. Vesela ga je sprejela in se mu iskreno zahvaljevala za vljudne izraze njegove zaljubljenosti. Popolnoma si je mladi junak pridobil njeno srce. In tam za mejo je prisegal njej, edino njej, večno zvestobo.

Moja vsakdanja jutranja pot me je vodila mimo Sodarjevega travnika v mesto. Naenkrat mi obstane pogled na srečnem jerebičjem paru. Ustavim korak in nepremično opazujem vdano dvojico. Uživala sta vesele trenutke prve ljubezni. Kar nehote se je v meni vzbudila zavist.

Vsa blažena je gledala putka na svojega ženina. Iz njegovega očesa je bila brati ljubezen, poleg ljubezni pa tudi zmagovit ponos in iskra bojevitost.

Na Hujah bije ura poluosmih. Iz dimnikov se kadi v modri azur čistega februarjevega jutra. Jaz pa korakam skozi Zvezdo na svoje vsakdanje delo. Pred očmi mi je še vedno zaljubljeni jerebičji par. Srečne živali!

2. Mladiči.

Na Kranjskem polju zori žito in obeta bogato žetev, dobro letino. Rž je vzrasla visoko kakor mož, ječmen in pšenica se sicer ne moreta ponašati s tako velikostjo kot vitka sestra rž, vendar sta se tudi ta dva dobro razvila in na njunih krepkih steblih se priklanjajo mnogozrnati klasi. Kakor sem pred tedni rad pohitel med njive in z zanimanjem opazoval cvetoče žito, tako tudi sedaj rad krenem na polje in se s kmetom vred od srca radujem dozorevajočega žita. In v spomin mi prihajajo lepi Greporčičevi stih iz njegove večnokrasne himne „Oljki“, pa vzklikam ž njim:

Kako se ziblje žito zlato,
kako je poln pšenični klas,
pod srp že sili, sili v pas!

Kaj pa počno sedaj jerebice? Na Majerjevi njivi „Nad pečmi“ ob Straheči dolini si je izbral naš par svoje bivališče med rumeno pšenico. Presrečna dvojica je imela tamkaj lep mir, samica je pridno legla jajca, okrog dvajset jih je nanesla, pa jih z veliko ljubeznijo valila in srečno izvalila. In kaj ne bi? Saj ji je ves ta čas zvesto stal ob strani samec, čuval nad njo kakor nad zenico svojega očesa in jo marljivo preskrbljeval s hrano. Vse je šlo po željah njunega srca. Lepo se je razvijala mladina in delala veselje staršem. Oglejmo si

sedaj znamenit prizor iz njihovega družinskega življenja vročega juli-jevega popoldne.

Starka živahno ščebeta s svojimi otroki. Očka, ki na videz dremlje, ždi par pedi od družine v plitvi dolbinici prav na razoru. Dolbinica je suha in nudi očku prijetno ležišče. Očka pazljivo posluša in zadovoljno ogleduje svojo mladino. Res vrlo uspevajo otroci. Repke imajo že lepo rjave in zaravnane. Pa siti so tudi vsi. Zjutraj jim je našel izredno veliko mravljišče, polno ličink. Pozna se, da so dobro teknila mladim želodčkom. Le poglej te debele podbradke! Sedaj pa se kopljejo v toplih žarkih in mirno čepe okrog mamice, ki jim pripoveduje pretresljivo zgodbo o Rjavcu.

Rjavec? Nekatere izmed malih jerebičk se še spominjajo, kako so enkrat zaslišale strašni, grozni krik očetov: „Rjavec, rjavec!“ Pa kaj bi bilo to pomenilo, tega niso še vedele dosedaj. Zato jim je mamica zdaj, ko že imajo rdeče repke in so že bolj razumne, razlagala v zanimivi povesti, kdo je ta Rjavec, ki je hotel uničiti očeta in njo in morda tudi otročiče same.

Začela je nekako takole: „Takrat ste bili še vsi čisto majhni ko stržek. Ubogali ste me pa bolj nego danes. Oh, kje so tisti časi?“ Očka je ob tem obrnil glavico proti mamici in lahek nasmeh mu je zaigral okrog kljunčka. Le na hrbtu se je nalahko dvignilo nekoliko perja in pod rjavo podkvijo na prsih je udarilo drobno srcece nekoliko močnejše.

„Imela sem vas vse lepo okrog sebe. Najmlajši mi je čepel nalahno na hrbtu, očka je pa pridno in spretno lovil kobilice. Utrujena sem malo zadremala, pa le za trenotek. Kar zaslišim sumljiv šum.

Dvignem hitro glavo, tako da je mladiček kar zdrsnil z mojega hrbta na tla. Joj, telo mi je strepetalo od groze, od strahu mi je zastal glas. Samo tega se še spominjam, kako je očka napol dvignil peruti, odprl kljunček in ves divji planil mimo mene proti nepričakovanemu sovražniku. Pošasti so se iskrile pred čelom zelene oči, iz rdečega gobca pa sta se svetili dve vrsti snežnobelih ostrih zob. Že slišim očetov obupnožalostni glas. Dvigne se nad pošast, prav tik mimo ostro pristriženih ušes, kmalu pa s krikom pade na tla.

Kaj naj počnem jaz? Kar hitro proč, proč od te zverine! Bil je lisjak Rjavec, sama hudoba.

Mi smo hitro stekli na bližnjo njivo, kjer sedaj tako lepo zori Kernova rž. Vi ste se morali poskriti pod uleglo rž. Jaz pa planem ven na mejo, zlezem na kupček kamenja, katerega so pobrali pridni kmetje z njiv, in opazujem.

Rjavec še stoji nepremično. Glavo suče počasi na desno, na levo, naprej, nazaj. Po gibajočih se klasih pšenice spoznam, da očka okoli

njega teka in vpije. Oj ta grdoba! Sedaj se sklanja, izteguje se, kakor bi hotel skočiti in zgrabiti plen.

Že je skočil. Kar pri srcu me je zazeblo in zbodlo. V tem trenutku sfrči naš očka tik pošasti v malem loku nazaj. Rjavec se požene za njim, ga zopet zgreši. Očka sedaj še enkrat zleti pred njim v večjem loku, vpije, kakor smrtno ranjena jerebica, pade v žito, vnovič se vzdigne in pade, zopet vzdigne in pade, vedno bolj proč od nas, vedno v večjih lokih. Tako bega Rjavca, ki mu je vedno za petami. Že ga privede do roba Kokre, tu pa se dvigne, zleti čez vodo in izgine na drugi strani reke. Rjavec jo je pa pobral z' dolgim nosom, hvala Bogu in sv. Joštu!"

Vsi preplašeni so upirali mladiči oči v mater. Osemnajstero otrok je imelo napol odprte kljunčke, naglo so jim utripala razburjena srčeca; bila so tako močno v mladostnih prsih, da bi jih bil slišal vkljub glasnemu čvrčanju kobilic in zamolklemu brenčanju mimo letečega pisanega čmrlja. Vse to je pričalo, kako pazljivo so poslušali mater in kako globoko so jim segle v srce besede njene ganljive povesti.

„I,kaj pa očka, ali je tudi poginil, ali imamo sedaj drugega?“ vpraša skrbno najmlajši, ko se vsi malo oddahnejo.

„Oj črviček, kako si še nespameten! Komaj da je očka preletel reko, sem že zaslišala tihi, popolnoma tihi „čiri“ — in bilo je nekaj tako radostnega v tem tihem glasku, da se nisem mogla premagati, pa sem se odzvala z veselim „čiri, čiri!“ Tako hvaležen je bil ta moj odgovor kakor tisti, ko sem ga prvič poljubila meseca februarja tam pod Sirčevim kozelcem.

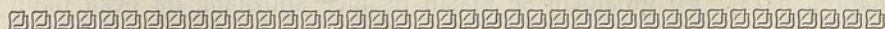
Še nekolikokrat sva se pozdravila preko Kokre. In kmalu je prifrčal v velikem loku čez vodo k nam v Majerjevo pšenico naš ljubi očka.“

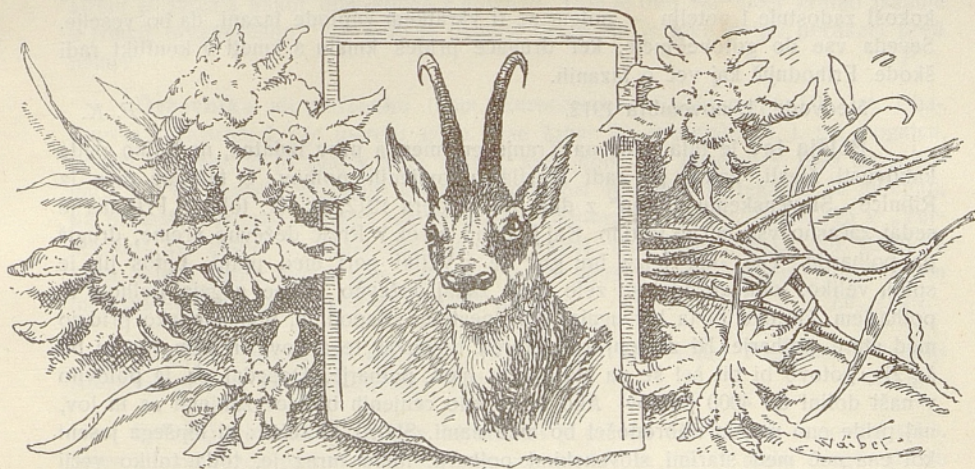
In sedaj je zopet s tako neizrečeno nagajivim in obenem ljubkim pogledom zamežikala na očka, da se je ta v zadregi pred doraščajočo rodbino le na pol nasmejal in se pobrskal z levim kazalcem po svoji rjavkastosivi glavici ter pomembno vzdihnil: „Oj te zvite lisice!“

Najmlajši izmed družine se je nasmejal in poskočil. Tu pa je bogvediodkod priletela tolsta velika zelena kobilica, za katero se je vnel med mladino kratek boj.

Solnce je pripekalo. Nad vso pokrajino se je bočilo jasno poletno nebo. Po ravnini je plaval gorak dih matere zemlje.

(Konec prih.)

Iz lovskega oprtnika

Umril je dne 15. sept. t. l. na svojem gradu Volavškem g. Karel Rudež. Dosegel je šele 40 let. Član znane rodbine Rudežev v Tolstem vrhu na Dolenjskem, je dovršil višjo gimnazijo v Novem mestu, potem pa c. kr. višjo vinogradniško učilišče v Klosterneuburgu; naposled se je posvetil popolnoma obdelovanju svojega obsežnega lepega posestva. Truplo so položili dne 17. septembra t. l. ob obilnem spremstvu znancev in prijateljev v družinsko rakev v Orehovici pri Št. Jerneju. Blagemu možu in vrlemu lovcu trajen spomin!

Dr. J. P.

Poročilo iz Medvod. Prvo sloko sem videl dne 8. oktobra na Studeniški planini, nekaj čez 650 m visoko. Zanimivo je, da se prve sloke pri nas navadno pokažejo tu gori; letos so se pojavile teden prej. Lastovice so nas zapustile šele v začetku meseca oktobra. Divji golobje so se pa selili v jatah 100—200 kljunov najbolj v začetku oktobra. Prve race so prišle k nam dne 5. septembra in gosi (4) dne 15. oktobra. Lov na jerebice je uspel le srednje. Mnogi se pritožujejo, da so slabo držale in se skrivale v gozdu, odkoder jih ni več spraviti izlepa na polje. To je zelo verjetno, saj jerebica je precej inteligentna ptica. Lov na fazane obeta biti boljši. Opažati je pa tudi še komaj trimesečne mladiče. To so mladiči iz drugega gnezda, katerega naleže kokoš konec julija in začetkom avgusta, ako ji je bilo prvo gnezdo pokončano, oziroma oropano. Ker ostanejo taki mladiči vedno slabotni in za pleme slabi, je najbolje, da jih odstranimo kar najprej. Početkoma meseca novembra moraš pričeti fazane krmiti, ker drugače ti izginejo drug za drugim iz fazanjaka kakor kafra. Najbolje je pokladati mešano žito, kakor koruzo, pšenico, ajdo in proso, z veseljem pa tarejo tudi želod. Seveda žita ne smeš posuti po polju, temveč po remizah, kjer prenočujejo fazani, najbolje pod gostimi smrekami in trnjem, da ne morejo do njih požrešne vrane, srake in druge roparice; te sicer ne preže na žito, pač pa na okusno fazanjo pečenko. Dokler ni snega, zadostuje, da krmiš vsak teden po trikrat; kakor hitro pa zapade sneg, pa krmi redno vsak dan in sicer zgodaj zarana. Na 10 fazanov natrosi po 1 kg žita in sicer je treba krmiti do aprila. Ako boš še dehorje in podlasice, kanje in

skobce pridno preganjal iz fazanjaka ter od konca prizanašal kokošim — za 8 kokoši zadostuje 1 petelin — potem se ti v kratkem zaplode fazani, da bo veselje. Seveda vse do gotove meje, ker drugače prideš kmalu s kmeti v konflikt radi škode. Prihodnjič kaj več o fazanih.

Medvode, 1. novembra 1912.

F. K.

Poljša lov je bila letos na Kranjskem menda prav izdatna, ne toliko glede kakovosti živali, kakor pa radi števila polovljenih polhov. O tem se piše iz Ribnice „Slovenskemu Domu“ z dne 12. oktobra 1912, št. 41. tole: „Pri nas je sedaj začasno vse mirno in tiho. Kaj je temu vzrok? Prvič deževno vreme, drugič pa polharija. Vse »kar ležje inu gre« je v Veliki gori med polhi. Letos jih je sploh veliko, toda dosedaj so zelo suhi, zakaj deževno vreme nagaja polhom in polharjem. Gotovo bi ta lov ugajal tudi mestnim gospodom, posebno ako pridejo med stare polharje. Ni zastoj rajni Jurčič opisoval tega lova in vem, ko bi bil še živ, gotovo bi bil šel še na stara leta med polharje. Dosedaj se je polovilo v naši dolini do 4000 polhov. Ako bi se kdo cenjenih bralcev zanimal za ta lov, naj pride eno noč in dobrodošel bo med nami. Skoro bi rekel: ni lepšega jeseni kot ena noč med starimi slovenskimi polharji. Malo mraz je, toda toliko večji užitek zjutraj, ko gremo domov s polno bisago.“ — Zadnjemu stavku moramo pritrditi popolnoma. Izmed vseh postranskih lovov, ki veljajo nelovni divjačini in ki se vrše poleg lova — v pravem pomenu besede — v lastnem ali v najetem lovišču, je poljša lov najzanimivejša in vznemirja divjačino najmanj. Jagodarje, čvinkarje in gobarje pa si želi vsak lovec iz svojega lovišča tja v deveto deželo.

Dr. J. P.

Medvedje na Sedmograškem. Na str. 193. tega letnika sem navedel, koliko medvedov in volkov so ustrelili l. 1857. na Sedmograškem. „Österreichische Forst- und Jagd-Zeitung“ pa je prinesla v svoji 1560 št. z dne 22. novembra t. l. poročilo iz Bestercze, da so tam v zadnjem času v 14 dneh ustrelili 23 medvedov. Radovoden sem le, če so vse te medvede postrelili pravi lovci na pošten način, in če niso imeli morda kaki rekordavzarji zraven svojih umazanih rok.

Dr. J. P.

Črno štokrljo so ustrelili dne 15. avgusta t. l. na Barju. Že v lanjskem letniku „Lovca“ sem na strani 135. ožigosal tako početje, pa, kakor je videti, brez uspeha. Imamo sicer nov in dober zakon v varstvo ptic; ali kaj pomagajo najboljši zakoni, če jih pa ne izpolnjujejo. Naši lovci streljajo vse vprek, na vsako ptico, če je tudi ne poznajo; oblasti pa prestopkov tega zakona ne vidijo in jih tudi ne kaznujejo. Če bi okrajna glavarstva vršila svojo dolžnost, potem se ne bi dogajali taki dogodki, kakršne popisuje »Slov. Narod“ z dne 16. oktobra 1912, št. 238, v poročilu „Ptice pevke sistematično love v Mostah.“ Če se pa take stvari gode v okolici deželnega stolnega mesta Ljubljane, kako mora biti šele na deželi! Kakor se kaže, bo treba energičnega nastopa in brezobzirnega kaznovanja, če se hoče napraviti red. — Da je „srečni lovec“ daroval ustreljeno ptico deželnemu muzeju, ne izpremeni na stvari ničesar, prestopok ostane kljub temu kazniv. Dr. J. P.

Čudno obnašanje lisice. Ko smo se 20. okt. t. l. peljali po državni cesti Kalce-Idrija na manjšo brakado, smo zagledali kakih 80 korakov od ceste lisico, ki je čepela ob robu gozda. Gledala je mirno predse, ni se zmenila ne za drdranje voza, ne za naše precej glasno govorjenje, ne za pse, leteče ob vozu. Te je morala videti na vsak način. In počakala je toliko časa, da smo dali ustaviti voz in da je nabil g. N. trocevko s kroglo in ustrelil na rdečo roparico. Šele po

strelu je skočila kakor obstreljena v goščavo. Tam je bilo vse sicer kratko iskanje s frmači brezuspešno. Kaj neki je nagnilo lisico, da je tako dolgo počakala pred nami?

P.

Deževnika ali **prosenko** (nem. Europäischer Goldregenpfeifer, lat. Charadrius apricarius L.) je ustrelil gosp. Ivan Rihar 28. septembra t. l. pri Logatcu. Samca te vrste, ki je zdaj v moji zbirki, sem dobil 16. decembra 1909 od g. logarja Fr. M. Ustrelil ga je bil nekaj dni prej pri Ravniku. Iz tega se da sklepati, da prihaja prosenka meseca septembra ali oktobra (prim. str. 15 št. 175 v „Verzeichniss der bisher in Krain beobachteten Vögel. Von Ferd. Schulz“ itd. 1890) na svoji selitvi proti jugu k nam, da pa v milih zimah enako drugim močvirnikom in privodnim pticam ostane in prezimi pri nas.

Dr. J. P.

Divjega mačka je ustrelil 5. okt. v hosti za Veliko Plešivico v župniji Adlešičih g. Ant. Kadunc, učitelj v Tribučah.

I. Š.

Letošnja jesenska selitev kljunačev je pri nas klavrna, da malokdaj tako. Sicer imamo razen podatkov, priobčenih na str. 191. in 192. le malo drugih pa že ti zadostujejo. Tudi drugod ni nič bolji; poročila o ustreljenih in opazovanih kljunačih so prav redka in še to so bile le posamezne ptice. G. Ševčik je spodil in ustrelil največ kljunačev v lovišču D. M. v Polju in sicer 22. septembra 1, ki sem o njem sporočil že na str. 192. „Lovca“; bilo je oblačno in pihal je slab jugozahodni veter. Šele 9. oktobra je šel g. Ševčik zopet v to lovišče na lov ter je spodil cel dan le 1 kljunača in ga je tudi ustrelil; bilo je deževno vreme, veter se je sukal od jugoizhoda proti jugozapadu. 17. oktobra je spodil in ustrelil dva kljunača; bilo je oblačno in pihali so izhodni vetrovi. Dne 24. oktobra je spodil in ustrelil 1; oblačno in izhodni vetrovi. 1. in 12. novembra je spodil in ustrelil zopet le po 1. Najboljši dan v tem lovišču je bil 10. november, zato je 2 dni pred snegom, ki je pokrnil tudi ravnine; gg. Ševčik in dr. Kaiser sta spodila 7 kljunačev in od teh ustrelila 5, in sicer Ševčik 3, dr. Kaiser pa 2. V brezovjiškem lovišču je spodil in ustrelil g. Ševčik po 1 kljunača dne 29. septembra, 13. in 27. oktobra. 5. oktobra pa, ko je bil sneg na Krimu in je ob 11. zvečer jel naletavati tudi v Ljubljani, je bil zopet najboljši lov v tem lovišču; spodil in ustrelil je 3 kljunače. V Kostanjevici, lovišču Logu, je g. dr. Lukan spodil in ustrelil 1 kljunača v nedeljo 3. nov. V Cerkljah na Dolenjskem so na brakadah dne 16. in 17. novembra ustrelili 175 zajcev in 7 kljunačev. Kakor vidimo iz pričujočih podatkov, so se letos kljunači na svojem potovanju proti jugu držali le bolj višjih leg, in dobri lovni dnevi so bili le oni, ko je sneg potisnil kljunače v nižave. Prihodnjč objavimo podatke še iz drugih lovišč; iz teh bomo videli še bolje, če smo zadeli pravo ali ne.

Dr. J. P.

Zaljubljeni zajci. V prejšnji št. »Lovca«, na str. 177. piše g. V. Herfort, da je videl več zajcev, ki so se bili za samice. Tudi jaz sem večkrat videl take male zajčje boje. Opišem naj prav mičen prizor. Meseca maja je sneg pobelil ves Trnovski gozd. Zjutraj ob zori sem stopil iz hiše na pobeljeno cesto in videl zajčji sled. Šel sem za njim po cesti 3 kilometre daleč. Sredi gozda, na veliki ravni, je bilo sedem zajcev; stali so vsi na zadnjih nogah. Tepli so se kakor pijani fanti, popadali so se z zobmi in tolkli s sprednjimi nogami. Dlaka je frlela od njih kakor metulji po cveticah. Slišal sem tudi nekaj grčanja in godrnjanja. Vrteli so se po zadnjih nogah, kakor bi plesali „kolo“. Opazoval sem jih prav od blizu. V taki dobi so zajci hudi. Nekoč je skočil zajec pred mano v luknjo;

ko sem ga podrezal s palico, je pihal kakor mačka in se je zaletaval (?) proti meni. Lovec mi je pravil, da ga je ugriznil zajec za prst, ko ga je hotel mož prijeti. — Lovski pozdrav!

Ajdovščina, 2. oktobra 1912.

I. Plesničar.

Zastrupljanje škodljivk. V prvem letniku „Lovca“ je vprašal tovariš lovec, kje bi dobil zastrupljeno žito za pokončavanje vran. Da bi na ta način zastrupljali te škodljivce, tega še nisem slišal. Zastrupilo bi se zaeno mnogo koristne divjačine, jerebic in fazanov, tudi domače perutnine, kokoši in golobov. Ta škoda bi bila mnogo večja, kakor pa bi koristila lovu smrt par vran. V odgovor na ono vprašanje sem hotel že lani priobčiti recept, ki sem ga našel v starem nemškem lovskem časniku. Ker sem pa hotel, da ga prej praktično poizkusimo, ga objavljam šele sedaj in ga najtopleje priporočam vsem lovcem, ki se hočejo iznebiti škodljivcev. V lekarni se da narediti iz 25 g fosforja (Stangenphosphor), zmešanega z glicerinom in belim bolusom (weisser Bolus), precej trdo mazilo. Nato vzemi 9—10 litrov goveje krvi in jo segrej v večji posodi. Ko se kri stopi, ji po malem pridevaj omenjenega strupa in mešaj medtem vedno dobro, da se popolnoma spoji s krvjo. Nato odstavi posodo od ognja, da se kri zgosti in ohladi. (Tak strup bi lahko imela kaka ljubljanska lekarna ali drogerija vedno v zalogi in ga inserirala v „Lovcu“.) Na ta način preparirano kri razmečeš v večjih ali manjših količinah tam, kjer se najraje zbirajo vrane, srake in drugi škodljivci, na pr. ob gnojnih kupih, ob potokih za strugo, sploh povsodi, koder rade brskajo vrane. Samo ob sebi je umevno, da je treba nastavljal strup kolikor mogoče daleč od hiš in vseh javnih potov. Najbolje je nastavljal pozimi, ko je vse zasneženo in vrane požro vse, kar najdejo užitnega. S fosforjem zastrupljene vrane ne obleže takoj na licu mesta in to je prav dobro; ko začutijo strup v telesu, odlete na drevo in šele čez nekaj časa cepnejo na tla. Na ta način ne preplašijo drugih in se potem tudi te najedo krvi in strupa. G. Uršič, živinozdravnik na deželni kmetijski šoli v Št. Jurju ob južni železnici je prvi poizkusil ta način zastrupljanja vran in dosegel najlepše uspehe; objavil je to stvar v par časnikih. Na drug način, kakor s strupom jih ni mogoče občutno decimirati. Saj vsak ve, kako se vrane ogibajo človeka tudi pozimi, ko so bolj domače. Upam, da bo dosti lovcev uporabljalo to izborni in obenem najcenejše sredstvo ter da vsaj deloma iztrebijo te škodljivce iz naših revirjev in tako rešijo življenje marsikateremu zajčku in premnogi jerebici. V lovski sezoni pa se jim obilo poplača njih trud. Vse one cenjene tovariše pa, ki bodo poizkušali ta način otrovanja, prosim, da poročajo v našem „Lovcu“ o svojih uspehih in javijo, če se je njih revir potem kaj izboljšal, to se pravi, če se je divjačina kaj bolj zaplodila ali ne! Seveda ne smemo pozabiti, pokončavati tudi štirinoge roparje, posebno lisice in podlasice; potem se naši lepi slovenski revirji gotovo dvignejo na višjo stopnjo! — Lovski nazdar!

J. M. E.

Pegama — nem. Seidenschwanz, lat. *Bombycilla garulla* (L.) — je baje videl g. L. Roth 26. oktobra t. l. zjutraj pod Rožnikom. Dasiravno se popis opazovane ptice natanko ujema z vnanjostjo tega severnega gosta in je torej vsaka zmota skoro izključena, beležim vendar to dejstvo z potrebno previdnostjo. — Pegami so se bili pokazali v večjem številu pri nas na Kranjskem zadnjič meseca decembra 1903. l. Prvega je bil ustrelil rajni lovec Krašovec v Hrušici pod Gornjanc 6. decembra navedenega leta. Dne 10. decembra je bil ustreljen samec v Bistrici nad Kamnikom. Znani gorenjski gatilec g. I. Cof v Kranju je videl jato kakih 100 ptičev, ki so obirali jerebiko in niso bili prav nič plašni. Klatili so se 3 dni okoli Kranja in gosp. Cof je ustrelil s flobertom samca na 15 korakov. Za

pivovarnico na Vrhniki jih je bilo 21. decembra okoli 50, ob Ljubljani pri izlivu Bistre so jih opazovali dan pozneje kakih 10, in dva, samca in samico, tudi ustrelili. Dne 23. decembra so ustrelili pegama pri Rakeku; 29. so jih videli pri Dolskem in ustrelili dva; 31. decembra jih je bilo v Predjami na Notranjskem blizu 200; klatili so se tam okrog dva dni, nekaj so jih ustrelili. Zadnjih 12 so pa videli dne 12. januarja 1904. l. na vrtu deželne bolnice v Ljubljani. Tudi l. 1873. so prišli na Kranjsko. Kdor bi opazoval tega zanimivega tujega ptiča, naj blagovoli to vestno objaviti v „Lovcu“. Pegama spoznaš prav lahko, ker ga od vseh podobnih ptic enake velikosti razlikujejo škrlataste, kakor iz pečatnega voska narejene luske, ki jih ima 5—9 na koncu letalnih peres. Posebno starejše samce spozna vsak količjak natančen opazovalec lahko na prvi mah.

Dr. J. P.

Nekaj o jazbecu. Prepир med nemškimi prirodoslovci o vprašanju, ali skoti jazbečevka na leto le enkrat ali pa tudi dvakrat in kdaj se to dogaja, je že nekaj časa sem popolnoma potihnil. Človek bi mislil, da so morda to vprašanje vendar enkrat rešili in dognali to ali ono za trdno. Ali temu ni tako. Večina prirodopiscev, med temi so: naš klasik Erjavec („Domače in tuje živali v podobah“ I. del str. 198. drugega natisa), Brehm (Tierleben, I. zv. str. 651. tretjega natisa iz l. 1893), Diezel („Niederjagd“ str. 397. osmega natisa iz l. 1898) in dr. Ernest Schäff („Jagdtierkunde, 1907, str. 236.) in („Die wildlebenden Säugetiere Deutschlands“ 1911, str. 163) trdijo, da se jazbec lovi le po enkrat na leto in sicer od konca julija noter do oktobra in da jazbečevka skoti čez pol leta, to je meseca svečna ali marca 3—5 mladičev. Nasprotno pa trdijo mnogi nemški lovci in opazovalci prirode, da so dobili tudi že poleti meseca avgusta breje jazbečevke, oziroma skotene mladiče. Če se ne motim, je bil učitelj Fr. Krausen v okraju Hohenwoos zadnji, ki je na str. 777. 57. zvezka „Deutsche-Jägerzeitung“ sporočil, da je dne 3. avgusta 1911. l. ustrelil brejo samico. Nato je tajni sanitetni svetnik dr. Fries, ki se je mnogo bavil s tem vprašanjem, v „Deutsche Jäger-Zeitung“, zv. 58., štef. 6., str. 92. navedel vse one točke, ki jih je treba dognati, če se hoče nepobitno dokazati, da je bila jazbečevka res breja. Meni se zdi precej verjetna trditev, da se tudi poleti dobodo jazbečevi mladiči. Dvomljivo je le, če so to mladiči jazbečevke, ki je že enkrat skotila v tistem letu, ali pa morda mladiče iz prejšnjega leta. Mislim, da bi se izplačalo, če bi začeli to vprašanje pri nas resno pretresovati, posebno, ker nima jazbec dozday pri nas lovopusta in ga lahko strelja, kadar ga kdo hoče. Zlasti pride tu v poštev naš predsednik g. dr. Lovrenčič, ki je s svojimi vztrajnimi jazbečarji prišel do živega že marsikateremu čemernežu in mu upihnil luč življenja, ne meneč se za vse nahode, kolikor jih je na svetu, in za vsakršne napore, ki so na takih izletih neizogibni. Upal sem, da se moj prijatelj, g. deželnosodni svetnik Julij Bučar, ki nam je podal po lastnih doživljajih v letošnjem „Lovcu“ tako jasno sliko jazbečevega življenja, vsaj dotakne tega vprašanja, ali motil sem se. — Naši lovci so si pa o tem popolnoma na jasnem. Tako mi je pripovedoval znani sodraški lovec Novak-Strojbar lani dne 22. oktobra, ko sva šla skupaj na Travno goro na srne, da je našel jazbečeve mladiče pomladi, pa tudi še meseca avgusta. Da bi bil Novak govoril „latinski“, ne verjamem, ker ni imel niti najmanjšega povoda. Dobro bi bilo, da bi naši izkušeni lovci svo a mnenja in opazovanja priobčili v „Lovcu“. Treba nam je že enkrat začeti s podrobnim delom.

Dr. J. P.

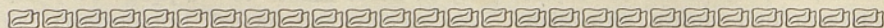
Koliko jajec znese jerebica? To vprašanje se bo zdelo marsikomu morda odveč, češ, saj vendar naš Erjavec piše, da znese samica 10—16 jajec. To je res in temu tudi nočem ugovarjati. Tako menijo tudi mnogi prirodoslovci, ali

vendar ne vsi. Brehm (Tierleben, str. 541. petega zvezka III. odtisa 1900, najnovejšega žalibog nimam pri roki) trdi, da šteje jerebičje gnezdo 9—17 jajec, Naumann (Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas), II. natis, 6 zv., str. 135) se ne zadovoljuje s tem številom, prav tako ne dr. Eugene Hey (Die Eier der Vögel Mitteleuropas, str. 411) in Naumann trdi, da zneso starejše, torej močnejše samice tudi 20 jajec, in pristavlja, da sta v gnezda, kjer je bilo celo 26 jajec, nesli po 2 samici; temu pritruje tudi dr. E. Schäff (Jagdtierkunde, str. 444), ki pravi, da znaša število jajec 9—26, povprečno pa 12—16. Nemški oologi. na pr. F. A. L. Thienemann, potem znameniti dr. Pavel Leverkühn (roj. dne 12. januarja 1867. l. v Hanovru, umrl dne 5. decembra 1905. l. v Sofiji kot dvorni svetnik carja Ferdinanda) pa gredo še dalje. Prvi pripoveduje, da so našli v enem gnezdu od dveh samic že tudi 40 jajec; Leverkühn navaja v svoji zanimivi študiji „Fremde Eier im Nest“ primere, da so našli po 25, 26 in 30 jajec v 1 gnezdu, seveda pravi, da so bila to jajca, ki sta jih znesli 2 samici skupaj v eno gnezdo. Radi popolnosti naj navedem še najnovejše oologično delo „Oologia universalis palaeoarctica“, ki ga izdaja Juri Krause; v 65. sešitku pravi o jerebičjem gnezdu, da ima 16—20 jajec, mlade samice pa da zneso le 10—12 jajec. Pa vrnimo se na naše njive in travnike, kjer gnezdiijo naše poljske jerebice v precej drugačnih razmerah kakor na Nemškem. Domačega slovstva sicer nimamo, imamo pa navdušene lovce, ki gotovo radi pripomorejo, da ugotovimo, koliko jajec zneso navadno naše jerebice na Slovenskem. V svoji zbirki hranim 15 jerebičjih jajec, ki mi jih je poslal dne 9. julija 1908. l. g. Valentin Sturm iz Poljč, za kar se mu zahvaljujem še enkrat najpristrčneje tem potem; to gnezdo je bila starka zapustila in jajca so bila nekoliko zaležena, vse kaže, da je bilo to morda že drugo gnezdo ene in iste starke. Čas je že precej pozen za odraslo samico, ki gnezdi navadno že aprila in maja, število jajec pa preveliko za mladice, ki zneso manj jajec. Ker pa samica, če se ji pokvari prvo gnezdo, znese drugič nekoliko manj jajec, kakor prvič, domnevam, da zneso naše jerebice navadno več jajec kakor njih severne vrstnice. G. J. Br. mi je pripovedoval, da je vedel letos v Mestnem loga ob Ljubljani za dvojce gnezd po 25 jajec, obe samici sta srečno izpeljali vso svojo zalego; da bi bili 2 samici nesli v 1 gnezdo, ni verjetno, ker ni bilo prav nikakršnega vzroka. Pravtako mi je pripovedoval nedavno g. Cof v Kranju o gnezdih s 25 jajci. Upam zatorej, da bomo v prihodnji gnezdni dobi brali v „Lovcu“ prav zanimive podatke in da vkratkem temeljito doženemo to stvar. — Lovski nazdar!

Dr. J. P.

Vse častite gg. sotrudnike prosimo vljudno, naj popišejo samo eno stran vsakega lista, tako da je mogoče list v tiskarni prestriči in dati posamezne dele dvema stavcema ali — v svrhu hitrega stavljenja — tudi trem stavcem obenem. Prosimo tudi, naj puste pri vsakem spisu ob strani nekoliko praznega roba za eventualne poprave, pripombe ali dodatke.

RIBARSTVO

Kako sem postal trnkar.

Spisal F. K.

Pred petimi ali šestimi leti sem prišel meseca septembra domov v Baško dolino (na Primorskem) kakor običajno na svoj štirinajstdnevni dopust.

Prva dva dni je deževalo neprenehoma; tretji dan je dež sicer ponehal, vreme pa je bilo še vedno čemerno. Lomil me je dolgčas in nisem vedel kaj početi. Sklenil sem, da obiščem svojo sestrično, gostilničarko v Klavžah, vasi tik ob reki Bači. Takoj sem se odpravil tja. Sprejeli so me prav lepo; dočim mi je sorodnica pripravljala majhen prigrizek, mi je postregel njen mož z močnim brdskim vinom (rebuljo). Menila sva se o tem in onem; povedal mi je med drugim, da ima ribolov v reki Bači v zakupu ter da je hotel, preden sem prišel, iti postrvi loviti s trnkom, ker je voda nekoliko kalna. Teh rib je obilo v Bači. Povedal mi je tudi, da so postrvi iz Bače veliko okusnejše nego one iz Idrije, baje vsled tega, ker je Bača bistrejša in mrzlejša od Idrije.

Povabil me je s sabo. On je imel dobro opremljeno bambusovko, dočim je meni dal le dolgo leskovko, češ, za začetnike je ta boljša. Navezal mi je vrvico na konec ter privezal laks s primernim trnkom, na vozal pa je pritrnil svinčenko.

Pokazal mi je naposled, kako moraš nabosti in naviti črva na trnek, da je trnek čisto skrit, in me poučil, kako se mora sploh loviti. Povedal mi je tudi, da lovi na črve le v nekoliko kalni vodi pozimi, v čisti vodi pa da odstrani svinčenko in na trnek natika kobilice ali tudi večje muhe.

Po tem pouku sem začel loviti. Metal sem vado sredi reke, da jo je voda odnašala, vendar sem pazil, da je bila vrvica vedno napeta in da se trnek ni vlekel po tleh. Šel sem počasi ob vodi navzdol in ravno nad večjim tolmunom sem začutil na koncu vrvice cukanje. Kakor sem že prej videl parkrat svojega mojstra, sem potegnil tudi jaz iz vode precej veliko postrv, toda s tako silo, da se mi je vrvica z ribo vred zapletla v gosto robidovje ob bregu. Le s težavo in ves opraskan sem rešil vrvico in ribo iz grma. Tehtala je skoro pol kilograma.

Nato sem ujel še dve manjši postrvi. Ko sem bil ravno poln navdušenja do novega športa, je začelo zopet deževati, in sicer tako, da sva morala domov, ker nisva bila pripravljena na dež.

Gostilničarka je cvrla in pekla postrvi, ki jih je naložil njen mož; midva pa sva se sušila na klopi, pritrjeni nad ognjiščem.

Naposled me je gostilničar povabil, naj še večkrat pridem loviti, in to tudi, ako njega ne bi bilo doma. Svoj plen sem moral vzeti s sabo.

Kaj rad in pogostoma sem se odzval prijaznemu vabilu in še večkrat sem prinesel domov okusnih postrvi. Le žal, da je bil dopust tako kmalu pri kraju.

Od takrat pa sem se vedno zanimal za ribolov. Takoj prihodnjo pomlad sem že imel ribolovno pravico v Ljubljani na Barju. Ondi sicer nisem ulovil nobenih postrvi, pač pa črnooke, pisančke in tuptam tudi kako platico.

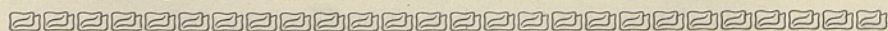
Komaj je skopnel sneg, sem šel prvokrat loviti na Barje. Bila je še prva ali druga nedelja po svetem Jožefu. Spremljal me je tovariš, ki je že prejšnja leta ribaril na Barju in tudi že komaj čakal pomladi. S sabo sva vzela bambusovi ribnici in bogato zalogo trnkov in laksov ter veliko škaflo črvov.

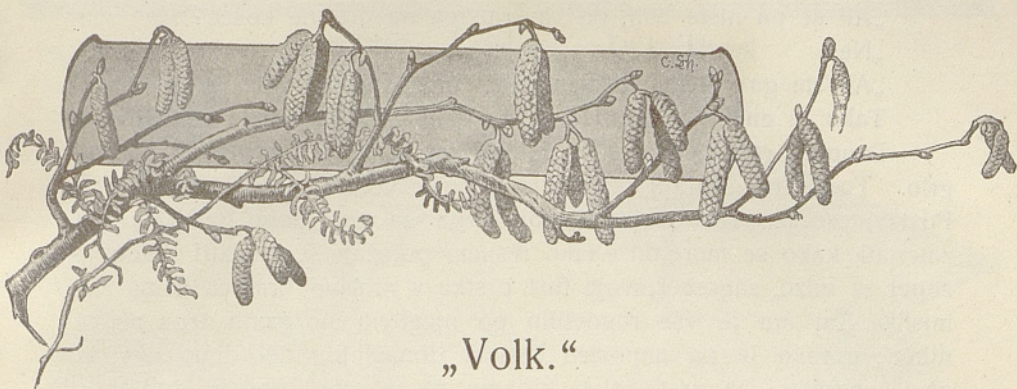
Jaz sem lovil „na plavača“, to je tako, da je vada plavala kak poldrug meter pod vodo, plavač pa po vrhu; moj tovariš pa je spustil vado kar do dna in položil ribnico čez grm, potem pa pazil na konec palice, kdaj pocuka riba. Ujel je na ta način res par črnook, jaz pa nič.

Naenkrat pa sem začutil močan sunek. Plavač je izginil pod vodo, ribnica se je šibila in nekaj je silno vleklo v globočino, jaz pa sem krepko držal palico ter čakal, da mi je prišel tovariš pomagat. On je polagoma utrudil ribo s tem, da ji je dal plavati semtertja po vodi; ob tem pa je ves čas navijal vrstico na vretence. Kmalu sva mogla opaziti komaj še en meter od brega lepega, precej velikega sulca. Moj tovariš je mislil, da je riba že dovolj opešala in jo je hotel kar z enim močnim potegljajem potegniti na suho, sulec pa je obenem naglo okrenil svoj sprednji del ravno na nasprotno stran, z zadnjim pa udaril po tankem laksu, in — moj pomagač je sedel v blatu. Sulec je našel zaželeno prostost v vodi. Tako je bilo tudi prav, zakaj sulec je bil takrat ravno v dresti; slučajno sem naletel nanj in ga zmotil, da je zagrabil za vado.

Sulec mi je utrgal laks in ga odnesel s trnkom in svinčenko vred v globino in nikdar ga ne bi bil več videl, da mi ga ni pokazal par tednov pozneje ribič T., naš ribolovni zakupnik. Smejal se je, češ, za sulca je bil pa ta laks pretenak. Ujel je namreč sulca — z brko — v mrežo — riba je tehtala tri kile. V gorenji čeljusti ji je tičal čisto na rahlo zataknjeni trnek.

To je bil moj prvi in zadnji sulec, smeha zaradi njega pa je bilo še mnogo.

„Volk.“

Spisal M. Hanzlovsky.

Leto 1870. se je bližalo koncu. Bohinj, ta velika dolina, je bila pokrita z belo odejo. Mraz pa je pritiskal nenavadno močno.

V gradu, blizu vasi Bistrice so stanovali uradniki industrijalne družbe. Tukaj je v sobi za pisalno mizo čepel možiček, zamišljen v svoje spise. Bil je to gospod nadgozdar in nadlovec Jernač, suhljat mož z rdečkasto brado in čemernim obrazom. Kdor ga je poznal, je dejal, da bi bilo zanj bolje, ako bi posvečal svoje moči in nadarjenost trgovski stroki, ne pa gozdarski ali lovski. Akordi, ki jih je sklepal z ljudmi, so bili vedno nizki, da je podjetnik moral imeti izgubo; prevzeti je pa moral, ker tačas še ni bilo toliko drugega služka kakor sedaj.

Zamišljenega, strogega možica je naenkrat zdramilo trkanje na vrata. „Noter!“ je velel njega lahni glasek.

Vrata so se odprla in v sobo je stopil lovski čuvaj, se nalahno priklonil in mrmral nekaj v pozdrav.

„Kaj je novega, da prihajate danes?“ ga je vprašal gosp. Jernač, ki se je zasukal na svojem stolu.

„Danes sem hodil po svojem okolišu,“ je pričel mrzlo čuvaj. „V ‚Suhi‘ sem našel sled volka, ki se klati baje že več časa po okolici. Sledil sem mu nekaj časa in našel v dolini raztrgano srno. Sled je pa izginila višje. Opustil sem svoje zasledovanje, da vas obvestim še o pravem času in da ukrenete vse potrebno po svoji razsodnosti.“

Beseda volk je vplivala na možička kot bomba, na katero bi imel sestri. Stopical je zdaj po levi, zdaj po desni nogi, kakor štoklaja, ki jo davi velika v grlu obstala krota.

Naposled se mu je pa vendar izvil iz prsi vzklik, bolj podoben tarnanju v skobec ujetega lisjaka, kot pa človeškemu glasu.

„Tristo vragov, volku ste sledili, pa sami?“

„Sam,“ je odgovoril lovski čuvaj mirno.

„Ali se pa niste bali, da vas raztrga na drobne kosce?“

„Ne.“

„Ali ste ga videli? Kakšen je pa bil? Kakšne zobe je imel?“

Tako in enako je izpraševal zmedeni gospod Jernač venomer.

Drugače resni čuvaj si ni mogel kaj in se je zagrohotal na vse grlo. To je pa še bolj razdražilo uboge živce razburjenega možička. Postavil se je pred svojega podložnega na eno nogo ter ga je jel zmerjati, kako se more on v tako resnem položaju še smejeti! Sedel je zopet za mizo, zagrebel svoje fine prstke v mršavo bradico in se zamislil. Kaj mu je vse rogovililo po njegovih možganih, tega ne ve nihče; gotovo je pa naposled v svoji domišljiji videl divjo zver, ki ga je zgrabila za vrat, zakaj hipoma se je stresel po vsem životu, kakor bi padal nanj mrzel curek — 5° C.

„Gospod Jernač, nekaj moramo pa le ukreniti!“ je povzel čuvaj, ki se mu je preplašeni gospod že jel smiliti.

„Ali ga naj pustimo. da obišče malo Tolmince? Vsekakor je najbolje, da ga ustrelimo, ako nam pride pred pušo!“

Začelo se je posvetovanje. Sklenila sta, naj se zbero vsi lovski in gozdni čuvaji, kakor tudi drugi grofovi lovci, ter naj čakajo drugo jutro gospoda Jernača.

Uro pozneje je govorila vsa vas o volku v „Suh“ in o testamentu gospoda Jernača. Seveda, novica je kakor ponavadi izšla iz ust lepe gospodinje neoženjenega g. Jernača. Rad je menjal svoje prijateljice; Urško je imel pa hudo rad, ker je bila pač tako fletna, tako lušno okrogla, tako lepo rdeča, tako zgovorna in za vse pripravna.

Druga jutra se je že zarana zbrala cela skupina starih in mladih lovcev prave bohinjske korenine. Iz oči jim je seval pogum in neustrašenost — iz žepov pa so jim kukala dobro zamašena grla steklenic različne oblike in različne vsebine; pa kaj, saj je bilo tako po pasje mraz! Čakali so nestrpno, pogrešali so le svojega načelnika. Naposled se je pa hrabri gaspod Jernač vendarle pokazal na ovinku ceste.

„Prijatelj, kaj praviš tej figuri?“ je vprašal šaljivec svojega solovca.

„Kaj pravim?“ mu je odvrnil tovariš. „Veš, ko sem bil še mlajši, sem drvaril v Galiciji. Prihajali so k nam v šumo različni ljudje ter nam ponujali blago vsake vrste. Med njimi je bil možiček, ki nam je nosil „vudko“ (žganje); on je bil na las podoben gospodu Jernaču!“

„Pa strah ga je volka! Kaj bi pa dobil kosmatin pri njem? Kupček kosti, katerih še volčji želodec ne bi prebavil. Poginiti bi moral vsled zabasanja in nam bi bilo prihranjeno zmrzovanje na tem pasjem mrazu.“

(Konec prih.)

